

François Truffaut i la infantesa *El pequeño salvaje*

Júlia Pons

François Truffaut i Jean-Pierre Cargol

L'any 1969 François Truffaut rodà, entre els mesos de juliol i agost, *El pequeño salvaje*, història de l'anomenat Victor de l'Aveyron, un nen abandonat i trobat en un bosc de França en estat primitiu l'any 1798. La pel·lícula suposà un èxit de taquilla alhora que obrí un intens debat entre psicòlegs i pedagogs arreu del món. Truffaut, interessat des de feia anys en aquest projecte, escriví el guió juntament amb Jean Gruault basant-se en dos informes del doctor i pedàgog Jean Itard de principis del segle XIX, la persona que tinguè cura del nen, el rescatà de l'institut per a sordmuts de París i de caure en un asil i s'ocupà de la seva educació.

Jean Gruault va ser el col·laborador habitual en els guions de les anomenades "pel·lícules històriques" del realitzador francès (*Jules y Jim* (1962), *Las dos inglesas y el amor* (1971), entre d'altres). Però *El pequeño salvaje* entronca més directament, tot i la distància formal, amb *Los cuatrocientos golpes* (1959) o *La piel dura* (1976), en tocar un dels temes predilectes del directe: la infantesa, i més concretament, els infants i els seus intents per ser ells mateixos topant amb el món adult, la seva interacció amb la societat i l'educació que els ha tocat rebre. L'educació al seu nivell més profund, i el seu qüestionament, és al cor d'aquesta pel·lícula singular en la carrera de Truffaut.

Amb *El pequeño...*, assistim a les tribulacions d'aquest infant salvatge, des d'una primera part on és capturat com una bestiola ferotge per uns "civilitzats" camperols i exhibit més tard com una atracció als refinats parisencs, fins a l'inici i desenvolupa-

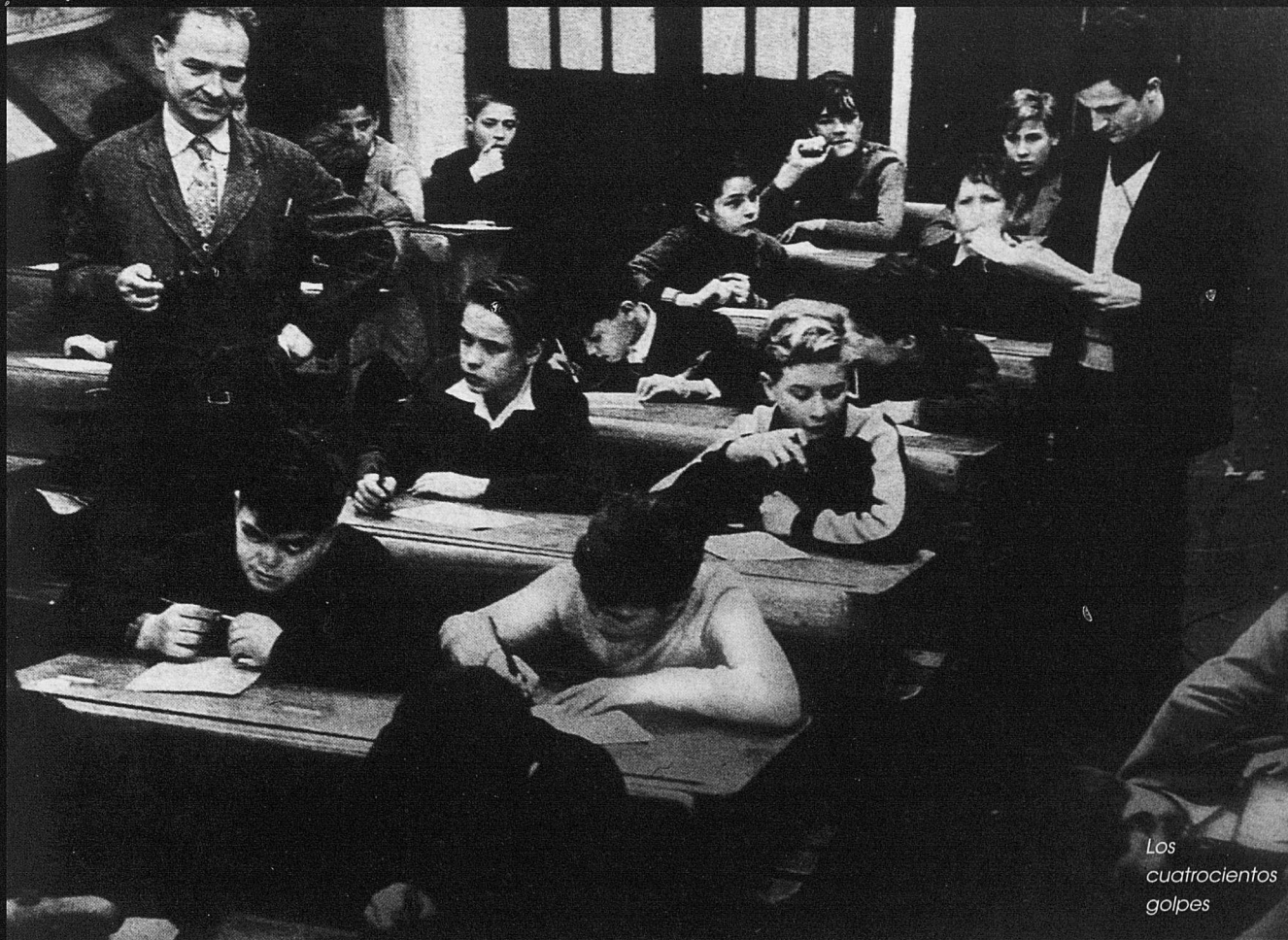
ment de la seva "humanització" i educació per part del doctor Itard, un representant de l'optimisme il·lustrat, de la fe en la raó i la intel·ligència humanes, personatge encarnat pel mateix Truffaut. La narració, continguda en uns 80 minuts molt ben aprofitats, és fresca, senzilla i emotiva, un exemple de contenció fins i tot per als moments més dramàtics, cosa que s'agraeix i que és un dels trets distintius de la filmografia de Truffaut: la qualitat d'exposar els fets més dramàtics amb una rara serenitat. La música de Vivaldi, alternant vivacitat i melangia, contribueix a reforçar aquest efecte.

La pel·lícula, de factura clàssica, no renuncia a trets de la *nouvelle vague* com la predilecció pels exteriors i la llum natural o la frescor dels personatges. La interpretació del nen Victor que fa el novell Jean-Pierre Cargol és impressionant, i un dels atractius del film. El personatge de Victor, emotiu, espontani, expressiu, troba el seu contrapunt en el d'Itard, el mestre contingut, excessivament mesurat de sentiments. Un tercer personatge a tenir en compte, tot i romandre sempre en segon lloc, és el de Mme. Guérin (Françoise Seigner), mestressa de claus d'Itard, qui fa de pont i de contrapunt emocional, maternal, de sentit comú i sensibilitat enfront l'excessiu afany per l'intel·lectual d'Itard.

L'altre punt fort és la fotografia de Néstor Almendros, amb qui Truffaut encetà una fructífera col·laboració. Rodada en blanc i negre, converteix *El pequeño salvaje* en un seguit de belles composicions visuals, amb una marcada predilecció per la natura i el camp obert on es mouen els protagonistis-

tes, a l'estil dels quadres romàntics: de gran bellesa són les escenes del nen gaudint de la pluja fresca al rostre, o ballant a la llum de la lluna, corrent a través d'un camp segat, travessant rierols; sovint la càmera sembla suspesa en l'aire per donar més profunditat de camp. Els paisatges contrasten amb els interiors, plens de la llum clara que entra per les finestres- un element metafòric, com les portes, i propi d'aquest i altres films de Truffaut. Aquí veiem sovint Victor a la vora d'elles, guaitant, especialment mentre beu aigua fresca, com una manera de recuperar en part el seu món perdut.

Veient aquestes escenes, tornem al tema central de la pel·lícula: la educació, i el gran desafiament que suponen aquests nens (i tots en general, ja que en nèixer tots som "petits salvatges" a integrar en l'escala de valors d'un altre ésser). Itard és un defensor convençut de l'educació i el seu valor positiu. A l'escena final, un final obert, Victor li llença una mirada a ell, i a l'espectador, que recorda la de Doinel a *Los 400 golpes*: una mirada que conté una resposta acusatòria a l'afirmació del seu mestre: «... has tornat, ja no ets un salvatge, però tampoc encara un home. Continuarem les lliçons.» Victor ha estat arrencat d'un estat en què ja no podrà tornar, i recordem les paraules d'un moment de tristesa en l'optimisme del seu mentor: "Vaig lamentar haver-lo conegut i vaig condemnar la curiositat dels homes que l'arrencaren de la seva vida innocent i feliç." ■

Los
cuatrocientos
golpes